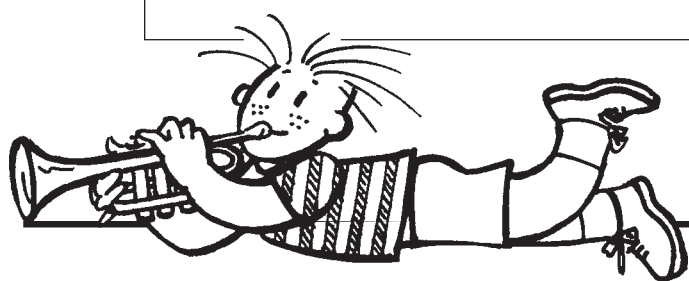

ÀNGELS ARNAUS
EULÀLIA ANTONÉS

LLENGUATGE MUSICAL

blaula

DINSIC
Publicacions Musicals

LLENGUATGE MUSICAL 3

Disseny coberta i il·lustracions: SIMBIOSI Serveis Integrals de Comunicació Maquetació: DINSIC GRÀFIC

1a edició: juliol 95

5a reimpressió: juliol 2015

© Eulàlia Antonés i Grau i Àngels Arnaus i Puerto

Coediten: DINSIC Publicacions Musicals, S.L. - Santa Anna, 10 E 3 - 08002 Barcelona
Diaula - Ballester, 45 - 08023 Barcelona

Imprès a: Service Point
Pau Casals, 161-163
08820 El Prat de Llobregat (Barcelona)

Dipòsit Legal: B-31.546-2004

ISBN: 978-84-96753-79-2

ISMN: 979-0-69210-936-5

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, comprenent-hi la reprografia i el tractament informàtic, com també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor o entitat autoritzada, i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Distribueix: **DINSIC Distribucions Musicals, S.L.**
Santa Anna, 10 - E 3 – 08002 Barcelona
tel. 93.318.06.05 – fax 93.412.05.01
e-mail: dinsic@dinsic.com
<http://www.dinsic.es> <http://www.dinsic.com>

Llibre homologat pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya per als Ensenyaments Musicals de Grau Elemental (DOG 2148 - 29.12.95)

ALS PROFESSORS

En arribar a aquest curs, el nivell de coneixement del llenguatge musical ja és força considerable i essencialment important per l'amplitud de cultura musical que hem ofert a l'alumne. La cançó popular catalana i d'arreu del món, les obres dels grans compositors de diferents estils i gèneres, les formes i els instruments segueixen configurant la nostra proposta de treball en aquest tercer llibre.

COMENTARI SOBRE ELS DIFERENTS APARTATS

RITME. Compassos simples, noves figures: , síncores i contratemps. Diferents combinacions de silencis i lligadures. Consolidació de la divisió binaria i ternaria. Compàs compost: $\frac{6}{8}$ o $\frac{2}{4}$, , portat a 2 temps sense subdividir i sentint el caràcter binari. Presentació de les diferents figures per mitjà de la improvisació. Lectura amb pulsació. Pràctica del compàs treballat amb gest de direcció. Interpretació final sense gest (sentit del compàs i pulsació interior). Polirítmies individuals per treballar la coordinació i la independència. Polirítmies amb grup per fomentar la lectura polifònica. Dictats rítmics interpretats pel professor, o a partir d'una audició. Utilització, en la lectura rítmica, d'instruments de percussió de so indeterminat, instruments de placa, o bé els instruments propis de cada alumne.

EDUCACIÓ DE L'OÏDA

Treball melòdic i harmònic	<p>Presentació de la modalitat Major, menor i pentatònica.</p> <p>Tonalitat. Graus tonals i modals. To de Do M, Sol M, Fa M, la m, mi m, Re M i re m.</p> <p>Acords de tònica, dominant i subdominant en estat directe, 1a i 2a inversions. Acords perfectes majors i perfectes menors.</p> <p>Notes de pas i brodadures.</p> <p>Anàlisi i interpretació d'interval·ls Majors, menors, justos, i de 4a augmentada i de 5a disminuïda, propis de les escales Majors i menors.</p> <p>Dictats d'interval·ls harmònics.</p> <p>Cànons i melodies a veus.</p> <p>Utilització del diapasó per aconseguir independència en la relació intervàlica.</p>
Treball tímbric i estructural	<p>Reconeixement auditiu de les veus i dels diferents instruments de l'orquestra, temes, frases i formes.</p>

IMPROVISACIÓ

Melòdica o rítmica, lliure o condicionada per diferents elements.

COMPOSICIÓ

Creació de petits fragments utilitzant els elements propis del curs.

TRANSPORT

Utilització del transport per introduir la tonalitat. Transport escrit.

AUDICIÓ

Continuació del treball de reconeixement tímbric dels principals instruments de l'orquestra simfònica.

Agrupacions: orquestra de cambra i orquestra simfònica.

Formes: tema amb variacions.

En aquest nivell, les obres proposades ja són més complexes i cal, doncs, que es presentin en diferents sessions i separant les dificultats.

En el treball i en la interpretació de les diferents audicions intenteu imitar al màxim el tempo, la dinàmica i el caràcter de l'obra.

És important que recordeu als alumnes les obres dels cursos anteriors, ja que així van configurant a poc a poc el seu repertori.

LECTURA MUSICAL

La interpretació memoritzada de les diferents propostes de lectura musical, seguint el procés metodològic iniciat en cursos anteriors, ens conduirà, a poc a poc, a una autonomia lectora a primera vista. Cuidar la veu i la pràctica en conjunt, permetrà desenvolupar la capacitat d'endinsar-se en la partitura i d'intuir la idea musical de l'autor.

Per a la pràctica de lectura musical utilitzarem partitures vocals i pianístiques, de guitarra, arpa i petits grups d'instruments.

TRANSPARÈNCIA

Agilitació de la lectura de notes amb clau de sol i de fa en 4a, en un àmbit de fins a tres línies addicionals superiors i inferiors com a aproximació a la lectura instrumental, utilitzant els elements rítmics propis del curs.

També utilitzarem la transparència per comprovar l'ordenació de tons i semitons dels modes M i m i, en conseqüència, trobar les alteracions pròpies de cada tonalitat.

ESPAI DE JOC

Una classe de llenguatge musical ha de mantenir en general un ambient lúdic i alhora ser rigorosa amb els seus continguts i objectius, sense oblidar mai que la música, en principi, la fem per gaudir-ne. Aquests espais de joc que us proposem només recorden l'esperit d'una manera de fer.

Indicacions per al professor.

MODALITAT

Anomenem **MODE** una organització de tons i semitons determinada.
Hi ha una gran varietat de modes. Cada un d'ells té un caràcter diferent.

Canteu les escales i cançons d'aquests 3 modes que us proposem:

MAJOR- MENOR- PENTATÒNIC

Mode Major

Els semitons es troben entre els graus
III - IV VII - VIII

1 Melodia

Haydn

Mode menor

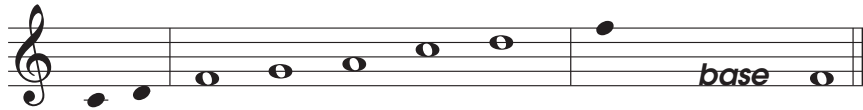
Els semitons es troben entre els graus
II - III V - VI

2 Nit vella

pop. catalana

Mode pentatònic

3 Melodia

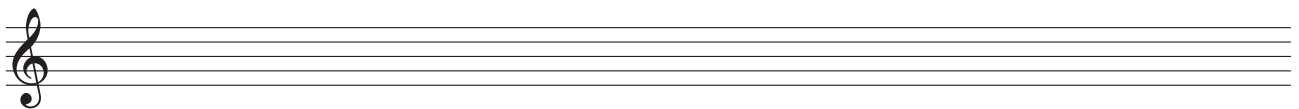
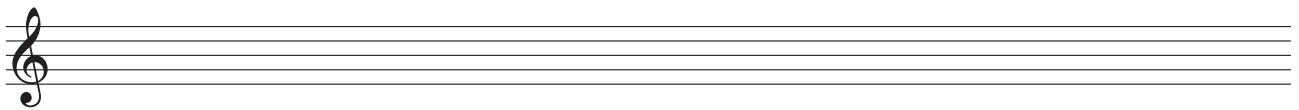
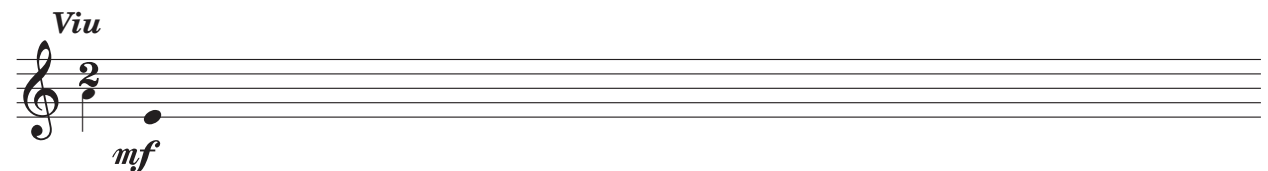
pop. xinesa

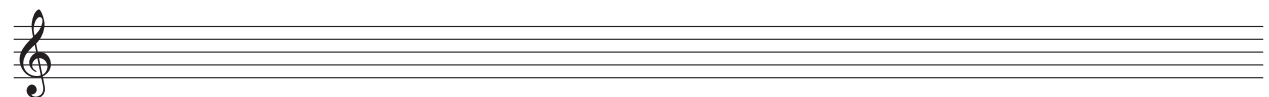
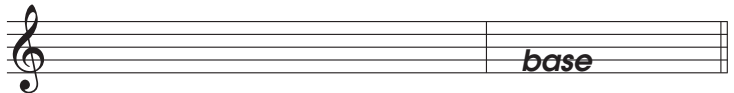
Feu escoltar als alumnes altres modalitats perquè pugin sentir diferents colors i ambients sonors. Ex.: modes gregorians.

El mode pentatònic pot tenir moltes posicions; això dependrà del so base en què comenci.

Escriu la cançó anterior a partir d'aquesta nota:

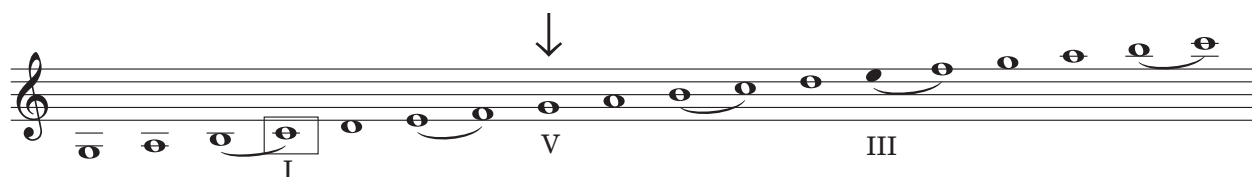

Escriu la nova posició del mode pentatònic que has utilitzat i la nota base.

Fes una composició sobre aquest mode.

Do Major

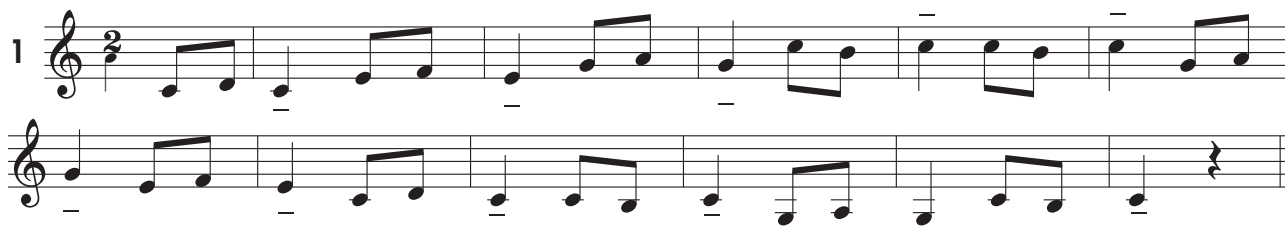

Busca en aquesta ordenació altres tòniques, mediants i dominants del to de Do Major i marca-les amb el mateix signe que les que hi ha assenyalades.

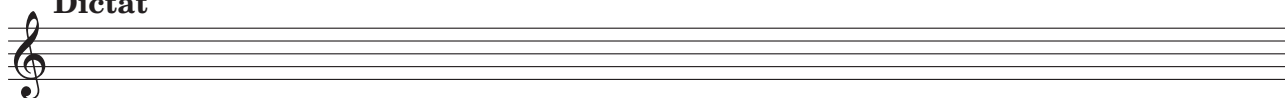
AFINACIÓ

Canta i memoritza aquests tres exercicis:

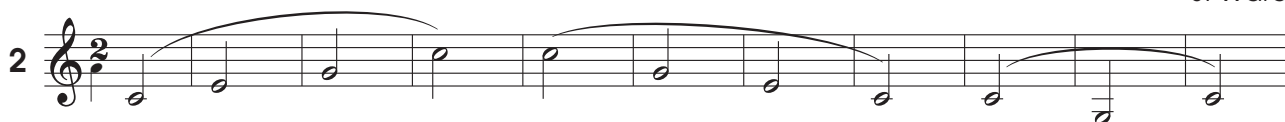
J. Ward

Dictat

J. Ward

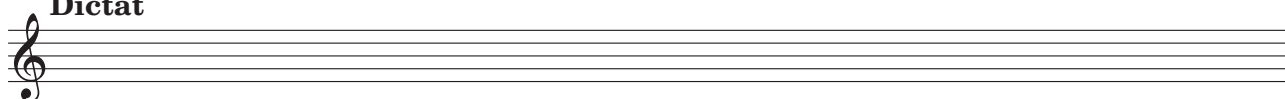
Dictat

J. Ward

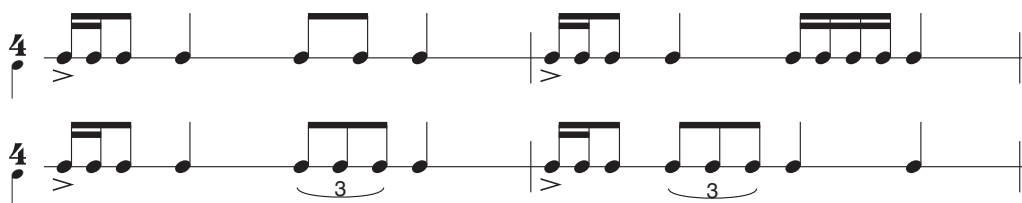
Dictat

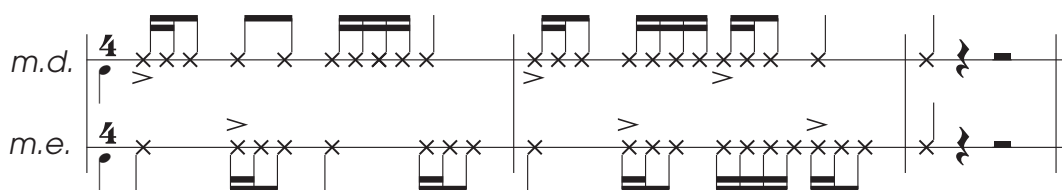
Feu dictats basats en cada un dels exercicis.

LECTURA RÍTMICA

POLIRÍTMIA

6 Au, cantem tots

A. Caldara

Assenyalala les tòniques i dominants d'aquesta cançó.

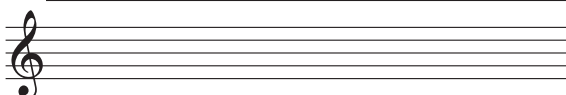
7 Dansa infantil

Kodály

A quin mode pertany aquesta cançó?

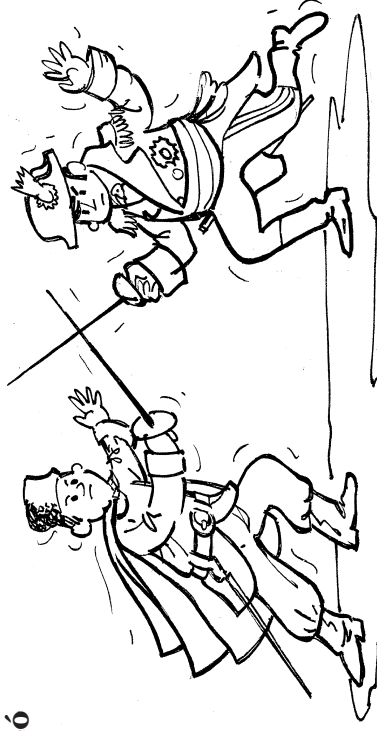
Escriu la seva ordenació:

HÁRY JÁNOS - Suite

Batalla i derrota de Napoleó

KODÁLY

Háry János és un personatge extret dels contes populars hongaresos, que explica històries tan fantàstiques com irreals i còmiques. En aquest fragment Háry, convertit en un valent i orgullós soldat, és el protagonista d'un duel amb Napoleó que, naturalment, cau derrotat.

Escolta l'inici d'aquest fragment i després fes la lectura rítmica amb el nom de les notes.

Marxa

Bastons *p* *cresc* *f*

Sonalla

Caixa xinesa

Més endavant, mort ja Napoleó, el trombó inicia la marxa fúnebre.

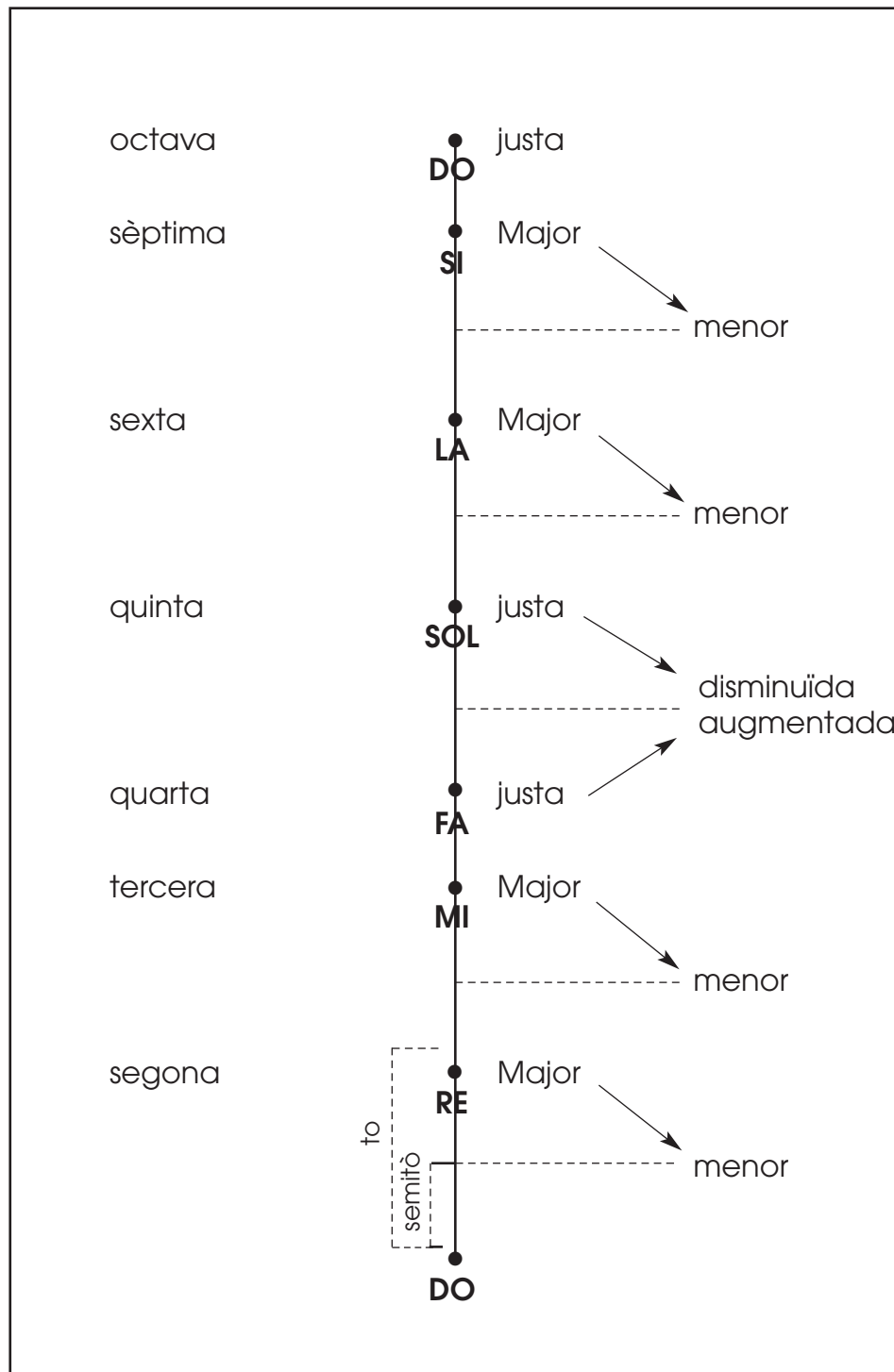
Lent

Claus

Sonalla

Anàlisi d'interval·s

Un interval pot ser **major**, **menor**, **just**, **augmentat** o **disminuït**, segons el nombre de tons i semitons que tingui.

Anàlisi d'acords

Indica a sota de cada acord si és PM o Pm.

Escriu l'acord de tònica de Sol M en estat directe, 1a o 2a inversió.

TRANSPORT

Completa i canta aquests fragments.

Omple les caselles amb la indicació d'acord de tònica o dominant.

Allegro

AFINACIÓ DE TO - SEMITÒ

Tot cantant l'escala.

CONTRATEMPS

Anomenem **CONTRATEMPS** la nota que, precedida d'un silenci, no s'inicia en la caiguda del temps.

23 Dansa

pop. russa

Ritme a temps

Ritme a contratemps

24 La cucaracha

pop. mexicana

1a vegada

2a vegada

Assenyalala les síncopes (S) i els contratemps (C).

30 Prop de la cabana

pop. León

Marca les síncopes de la melodia i els contratemps de l'acompanyament.

31 Vals

Kabalevski

Encercla l'acord de dominant.

SOPA MUSICAL

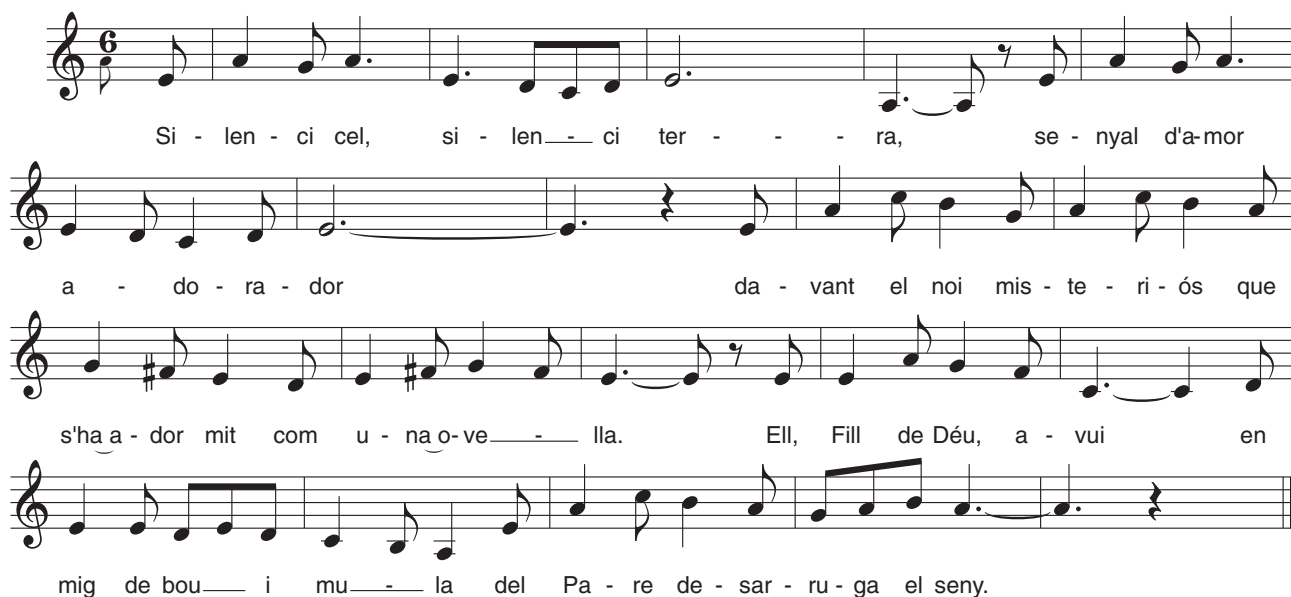
L	U	O	H	A	V	K	A	B	C
E	N	Y	S	I	F	A	G	O	T
C	B	N	O	T	P	D	N	E	S
N	A	L	E	N	A	T	G	N	P
O	I	X	H	Q	R	J	C	O	U
L	E	F	L	A	U	T	I	B	A
O	F	I	B	P	A	S	U	O	S
I	N	A	U	K	V	M	C	E	L
V	I	R	D	E	Z	E	B	E	L
X	R	G	V	S	I	L	O	T	M

Busca en aquesta sopa musical tres instruments que s'escriguin en clau de

i tres en clau de

35 Silenci cel

Normandia S. XVIII

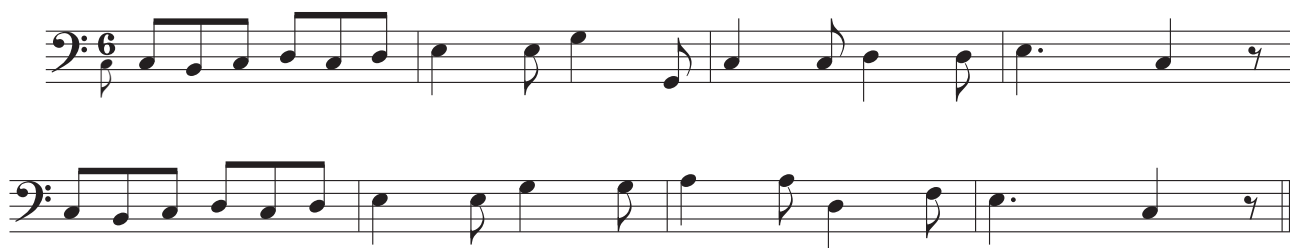

Si - len - ci cel, si - len - ci ter - ra, se - nyal d'a-mor
a - do - ra - dor da - vant el noi mis - te - ri - ós que
s'ha a - dor mit com u - na o-ve - lla. Ell, Fill de Déu, a - vui en
mig de bou i mu - la del Pa - re de - sar - ru - ga el seny.

Assenyala les tòniques i les dominants.
Escriu l'estructura d'aquesta cançó.

36 Hippity hop!

pop. anglesa

La ball - ball, la ball - ball, la cu - e - ta de la ga - lli - ne - ta, la ball -
ball, la ball - ball la cu - e - ta del nos - tre gall. Nos - tre gall és tan "bri - vó", can - ta de
di - a, can - ta de di - a, nos - tre gall és tan "bri - vó", can - ta de di - a i de nit no.

Assenyala les frases suspensives i les conclusives.

37 La ball - ball

To? pop. catalana

La ball - ball, la ball - ball, la cu - e - ta de la ga - lli - ne - ta, la ball -
ball, la ball - ball la cu - e - ta del nos - tre gall. Nos - tre gall és tan "bri - vó", can - ta de
di - a, can - ta de di - a, nos - tre gall és tan "bri - vó", can - ta de di - a i de nit no.

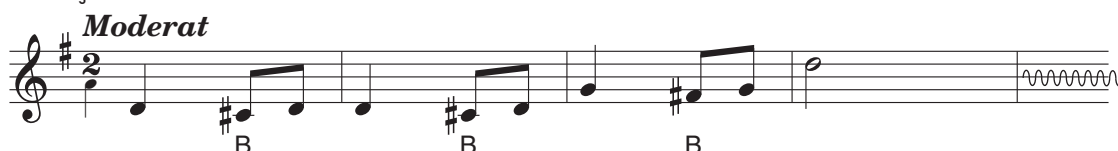
Escriu l'estructura d'aquesta cançó.

BRODADURES

Una brodadura és una nota que està al mig de dues notes iguals. Ha d'estar a distància de to o semitò, inferior o superior.

46 Romança en Fa

Rubinstein

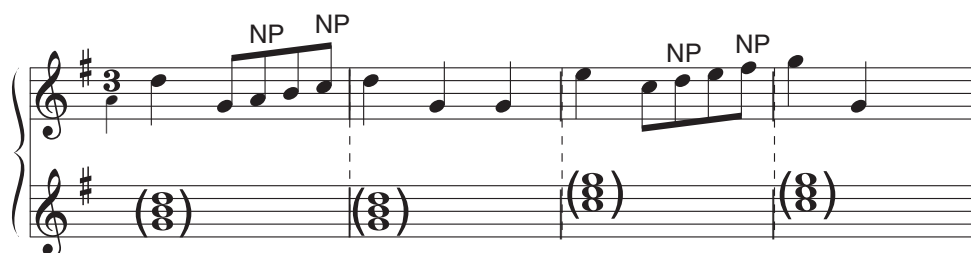

NOTES DE PAS

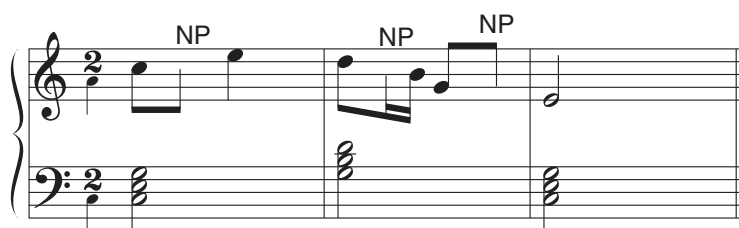
Una nota de pas és la que, per graus conjunts, fa d'enllaç entre dues notes diferents del mateix acord.

47 Minuet

Bach

Escriu les notes de pas d'aquest fragment.

48 Concert en mi m per a violoncel i orquestra

Vivaldi

Escriu les brodadures que s'indiquen.

L'ORQUESTRA SIMFÒNICA

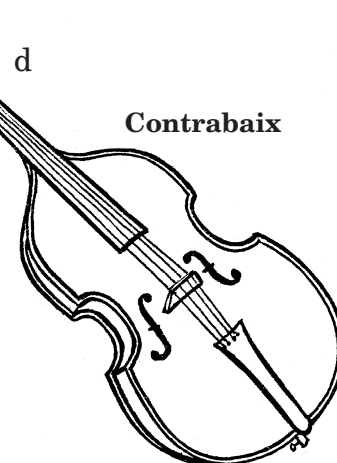
Violí

Viola

Violoncel

Contrabaix

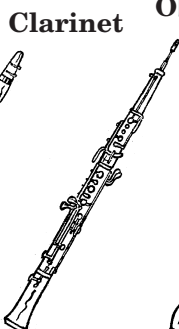
1 CORDA

Flautí

Flauta

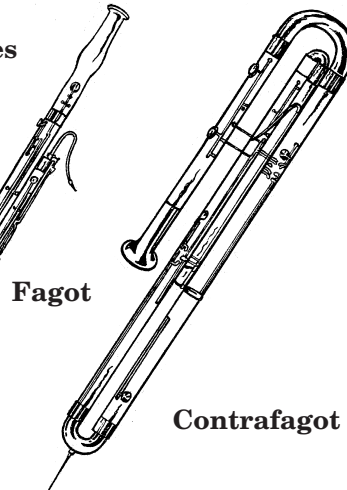
Clarinet

Oboè

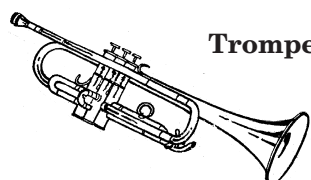
Corn anglès

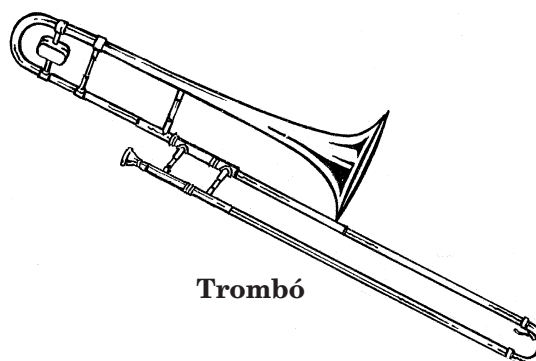
Fagot

Contrafagot

2 FUSTA

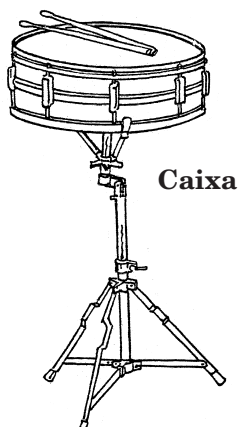

Trompeta

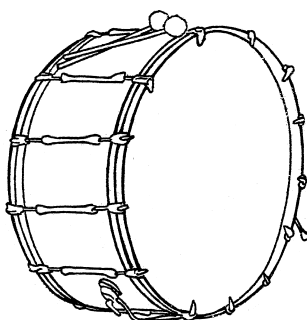

Trombó

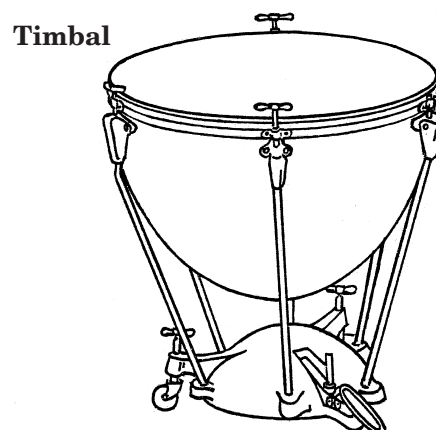
3 METALL

Caixa

Bombo

Timbal

4 PERCUSSIÓ

LA FLAUTA MÀGICA-II acte
PAPAGENO-PAPAGENA

MOZART

Papageno

Papagena

Pa...

pa...

pa...

Pa...

pa...

pa...

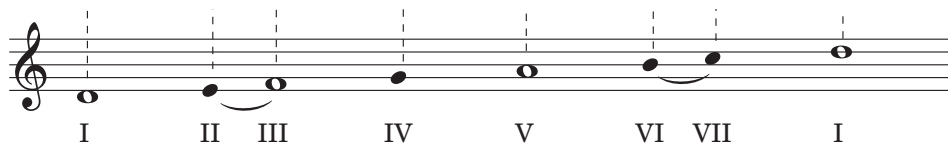
pa...

pa... pa... pa... pa... pa... pa.pa.pa... pa...

pa... pa.pa.pa... pa... pa...

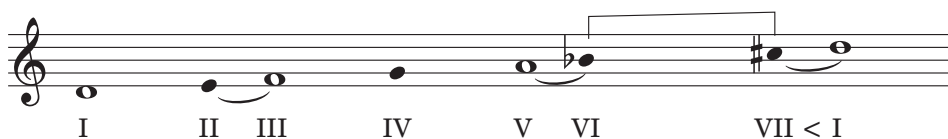
re menor

Escala natural

Superposa l'esquema del mode menor de la transparència a aquesta escala i rectifica-la amb alteracions. Obtindràs el to de **re m**.

menor harmònica

menor melòdica

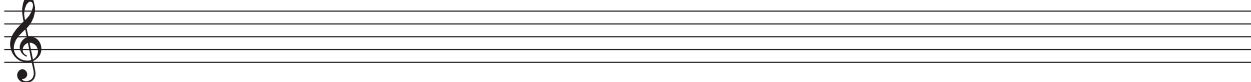

Canta i memoritza aquests tres exercicis, una vegada amb l'escala menor natural i l'altra amb la menor harmònica.

J. Ward

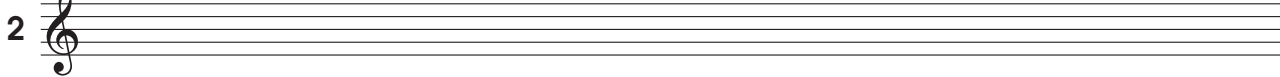
Dictat

J. Ward

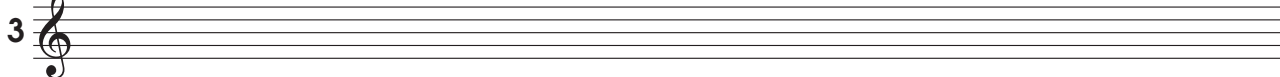
Dictat

J. Ward

Dictat

Feu dictats basats en cada un dels exercicis.

TONS RELATIUS

Els tons que tenen la mateixa armadura s'anomenen RELATIUS.

La distància que els separa és d'una 3a menor.

Do M

la m

The image shows the first two lines of a musical staff. The top line is labeled 'Do M' and the bottom line is labeled 'la m'. Both lines contain a series of notes connected by dashed vertical lines, representing the intervals of a third. The notes are: Do (C4), Re (D4), Mi (E4), Fa (F4), Sol (G4), and La (A4). The 'Do M' line starts with a treble clef and a natural sign on C. The 'la m' line starts with a treble clef and a flat sign on A.

Sol M

mi m

The image shows the next two lines of a musical staff. The top line is labeled 'Sol M' and the bottom line is labeled 'mi m'. Both lines contain a series of notes connected by dashed vertical lines, representing the intervals of a third. The notes are: Sol (G4), La (A4), Si (B4), Do (C5), Re (D5), and Mi (E5). The 'Sol M' line starts with a treble clef and a sharp sign on G. The 'mi m' line starts with a treble clef and a sharp sign on E.

Fa M

re m

The image shows the final two lines of a musical staff. The top line is labeled 'Fa M' and the bottom line is labeled 're m'. Both lines contain a series of notes connected by dashed vertical lines, representing the intervals of a third. The notes are: Fa (F4), Sol (G4), La (A4), Si (B4), Do (C5), and Re (D5). The 'Fa M' line starts with a treble clef and a flat sign on F. The 're m' line starts with a treble clef and a flat sign on D.

DO M – LA m

102 Vells amics

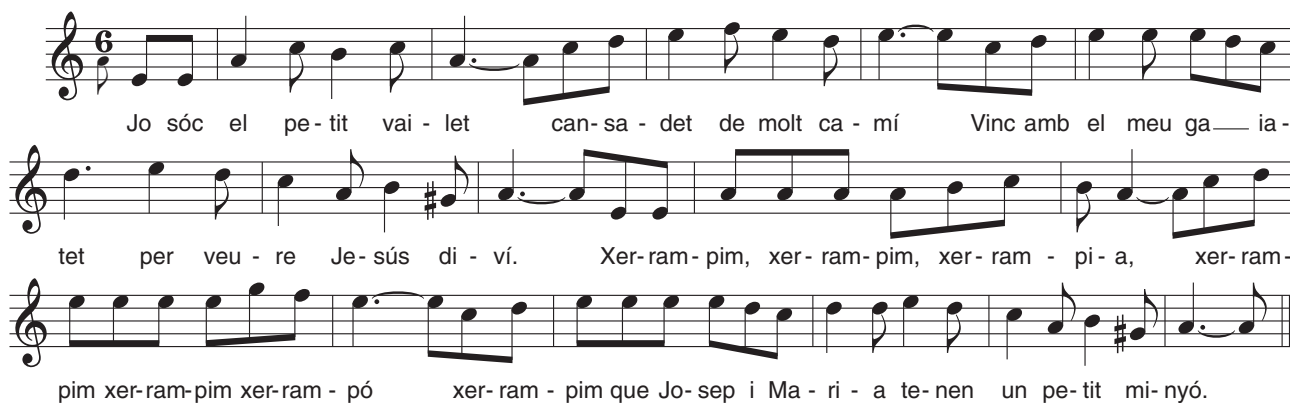
To? pop. nord-americana

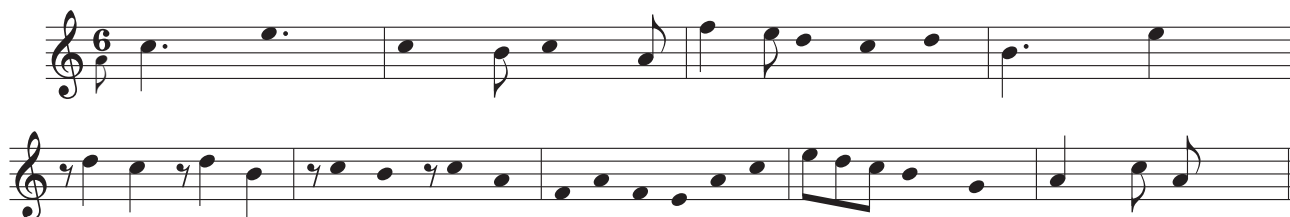
Amb quin grau de l'escala comença aquesta cançó?
Assenyala les síncopes.

103 El petit vailet

To? pop. catalana

Escriu l'estructura d'aquesta cançó:

Completa aquest fragment.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

ÍNDIX

CANÇONS POPULARS CATALANES

Nit de vetlla	p. 8
Cançó del lladre	p. 13
El mariner	p. 13
La princesa Anna Maria	p. 25
A l'horta del meu pare	p. 31
La mare de Déu	p. 35
L'hereu Riera	p. 40
El maridet	p. 43
La ball-ball	p. 44
La gata i el belitre (cànon)	p. 47
Sant Josep i Sant Joan	p. 52
El rossinyol (cànon)	p. 67
Sant Ferriol	p. 67
La filadora	p. 67
Marramau	p. 81
La viudeta	p. 81
Balls de turcs i cavallers	p. 82
Joan del riu	p. 85
Santa Llúcia	p. 96
La presó de Lleida	p. 99
Els contrabandistes	p. 99
El petit vailet	p. 111
El poder del cant	p. 115

CANÇONS POPULARS D'ARREU DEL MÓN

Melodia	Xina	p. 9
Les garces	Rep. Txeca	p. 25
Santa Lucia	Itàlia	p. 28
Edelweiss	Àustria	p. 28
Dansa	Rússia	p. 32
La cucaracha	Mèxic	p. 32
Prop de la cabana	León	p. 37
Silenci cel	Normandia	p. 44
Hippity hop!	Anglaterra	p. 44
Ronda	Provença	p. 52
Dansa	Alemanya	p. 58
Vés-hi, Moisès (espiritual)	Amèrica del Nord	p. 59
Huahuanacà	Bolívia	p. 63
Cançó de bressol	Rússia	p. 63
Descalç he volgut pujar	Tirol	p. 76
Balaio	Brasil	p. 90
Vine i no tardis (cànon)	Eslovàquia	p. 91
Melodia	Amèrica del Sud	p. 91
Jodler (cànon)	Estíria	p. 93
Vem Kau Segla	Escandinàvia	p. 99
Vells amics	Amèrica del Nord	p. 111
Gronxa'm estel daurat (espiritual)	Amèrica del Nord	p. 114
Melodia	Rússia	p. 114
Chiapanecas	Mèxic	p. 117
El tirolès	Tirol	p. 118

CANÇONS D'AUTOR

Au, cantem tots (cànon)	Caldara	p. 16
Dansa infantil	Kodály	p. 16
Estudi	Schytte	p. 19
Vaixell de vela	E. Antonés	p. 29
Melodia	Kodály	p. 31
Cançó de bressol	Jaëll	p. 33
Melodia	Martenot	p. 36
El maig (cànon)	Schubert	p. 43
Dibuix inconegut	E. Antonés	p. 49
La pluja (cànon)	Plattener	p. 53
Cançó de primavera	Mendelssohn	p. 53
L'hora de l'alba (cànon)	Grifoll	p. 70
Alegres canten els ocells (cànon)	Schubert	p. 70
Dona nobis pacem (cànon)	Mozart	p. 71
Cançó de bressol	Schubert	p. 71
El cavallet (cànon)	Davos	p. 72
Cançó de bressol	Mozart	p. 76
El pont sobre el riu Kwai	Arnold	p. 80
Parado de Valldemosa	Cerdà	p. 85
Melodia	Martenot	p. 87
Fa fred (cànon)	J. Domingo	p. 88
El jardiner (cànon)	Distler	p. 92
La pluja (cànon)	Zelter	p. 92
Balleu, noies (cànon)	Caldara	p. 93
Melodia	Martenot	p. 101
Melodia	Wuytack	p. 104
Així fan, fan	Llongueres	p. 106
Jubilate Deo	Praetorius	p. 112
El molí	Corneloup	p. 116
Bona nit	Kabalevski	p. 117
Lloat sia Déu	Bach	p. 117
Melodia	Martenot	p. 118

L'AUDICIÓ EN EL LLENGUATGE

Melodia	Haydn	p. 8
Simfonia n. 6 “Pastoral” (1r temps)	Beethoven	p. 11
Háry János	Kodály	p. 17
Simfonia “de la sorpresa”	Haydn	p. 21
Rondó	Daguin	p. 23
Estudi per a piano n. 11 op. 25	Chopin	p. 23
Al·leluia	Händel	p. 25
Petita serenata nocturna (1r temps)	Mozart	p. 27
Les quatre estacions (Primavera)	Vivaldi	p. 30
Simfonia n. 6 “Pastoral” (3r temps)	Beethoven	p. 30
Petita serenata nocturna (2n temps)	Mozart	p. 31
Pour le piano	Debussy	p. 36
Coral	Bach	p. 36
Vals	Kabalevski	p. 37
El carnaval dels animals (Cangurs)	Saint-Saëns	p. 39
Quadres d’una exposició (Bydlo)	Mussorgsky–Ravel	p. 41
Melodia	Debussy	p. 43
Sarabanda	Händel	p. 47
El llac dels cignes	Txaikovski	p. 51
Romeu i Julieta	Prokofiev	p. 53
Concert per a violoncel i orquestra	Vivaldi	p. 54
Andante	Pergolesi	p. 56
Andante	Monsigny	p. 56
Gavota	Händel	p. 56
Simfonia n. 85 “La Reina”	Haydn	p. 57
Petrouchka	Stravinsky	p. 60
Peer Gynt (Cançó de solveig)	Grieg	p. 61
Estudi per a guitarra	Tàrrega	p. 62
El carnaval dels animals (Fòssils)	Saint-Saëns	p. 62
Les estacions	Haydn	p. 63
L’arlésienne (Minuet)	Bizet	p. 69
L’alegre camperol	Schumann	p. 72
Petit estudi	Schumann	p. 73
Simfonia n. 6 “Pastoral” (5è temps)	Beethoven	p. 75
Les quatre estacions–Hivern (lent)	Vivaldi	p. 77

Un americà a París	Gerswhin	p. 78
Les quatre estacions–tardor (allegro)	Vivaldi	p. 79
Simfonia “del nou món” (4t temps)	Dvorák	p. 80
Quartet op. 76 n. 3 (Emperador)	Haydn	p. 83
Simfonia n. 8 “Inacabada”	Schubert	p. 85
Simfonia n. 104 (3r temps)	Haydn	p. 87
Vals de la bella dorment	Txaikovski	p. 88
Cànon	Pachelbel	p. 89
Petit nègre	Debussy	p. 91
La flauta màgica	Mozart	p. 94–95
Estudi	Le Couppey	p. 96
Cucut	Daguin	p. 97
Carmen (cor)	Bizet	p. 102
Tambourin	Rameau	p. 102
Simfonia n. 4 “Italiana” (2n temps)	Mendelssohn	p. 103
Galliwoogg’s cake walk	Debussy	p. 104
Mikrokosmos	Bartók	p. 105
Giga	Bàton	p. 107
L’arlésienne (faràndula)	Bizet	p. 109
Sonata en la m	Scarlatti	p. 112
Laendler	Haydn	p. 112
Adagio	Mendelssohn	p. 112
Els mestres cantaires (obertura)	Wagner	p. 113
Pompa i circumstància	Elgar	p. 115
Stabat Mater	Pergolesi	p. 116
Joanna d’Arc a la foguera	Honegger	p. 118
Romeu i Julieta, suite n. 1 (escena)	Prokofiev	p. 119
Te Deum	Charpentier	p. 120
Concert n. 1 per a piano i orquestra	Txaikovski	p. 120
Trio (Serenata)	Beethoven	p. 121